

ISSN: 2146-1961

Özoğul, B., Yıldız, E., & Durmuşoğlu, M. C. (2021). Tarihi, temelleri ve yapısıyla Yeni Zelanda erken çocukluk eğitim programı: Te Whàriki, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(44), 423-446.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.2900>

Makale Türü (ArticleType): Derleme Makale

TARİHİ, TEMELLERİ VE YAPISIYLA YENİ ZELANDA ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİM PROGRAMI: TE WHÀRİKİ

Burçin ÖZOĞUL

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, burcinozogul2@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1619-4906*

Ensar YILDIZ

*Arş. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye, ensaryildiz@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3741-1121*

Mine Canan DURMUŞOĞLU

*Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, sendogdu@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6777-9117*

Gönderim tarihi: 16.02.2021

Kabul tarihi: 29.05.2021

Yayım tarihi: 14.06.2021

Öz

Dünyadaki erken çocukluk eğitimi programları arasında yer alan ve Màoiri dilinde “dokuma halı” anlamına gelen “Te Whàriki” programı, Yeni Zelanda’nın ulusal eğitim programıdır. Programdaki “Dokuma halı” felsefesi, özgün niteliği ve benimsediği farklı kültürlerin birliği anlayışıyla, erken çocukluk eğitimine farklı bir bakış açısı getirmiştir. Çocuğun öğrenme deneyimleri, içinde bulunduğu toplumdaki ve toplumsal yapıyı şekillendiren kültürel anlayıştan bağımsız değildir. Bu görüşü temel alan Te Whàriki Programı’nda çocuğun eğitiminde ve çok yönlü gelişiminde kültür ve toplum; programın temel yapısı ve sahip olduğu anlayışı şekillendiren mihenk taşı olarak kabul edilmiştir. Te Whàriki programı hakkında, ülkemizde yapılmış birkaç çalışma olmakla birlikte çok fazla tanınmayan bir programdır. Bu nedenle yapılan çalışmada, Te Whàriki Programı’nın benimsediği eğitim anlayışının geniş bir kapsam çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Derleme makalesi olarak hazırlanan çalışmada Te Whàriki Programı’nın tarihi, felsefesi, eğitim programı, öğrenme ortamı, çocuk, öğretmen ve aile rolleri, programın güçlü ve zayıf yönleri ve program hakkındaki eleştiriler ile ilgili detaylı bilgiler çalışmanın kapsamını oluşturan öğelerdendir. Bu bağlamda Te Whàriki Programı’nın çocuğun eğitimine farklı bir bakış açısı getirmesi yanı sıra kültürel değerler, çevre ve toplum etkileşimli bir program olarak ülkemizde yapılan erken çocukluk eğitimi hizmetleri ile program çalışmalarına örnek oluşturarak katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Yeni Zelanda, Te Whàriki, Çok kültürlülük, Maori kültürü, erken çocukluk eğitimi.

THE HISTORY, FOUNDATIONS and STRUCTURE of NEW ZEALAND'S EARLY CHILDHOOD EDUCATION PROGRAM: TE WHÀRIKI

ABSTRACT

The "Te Whàriki" program, which is among the early childhood education programs in the world and means "woven carpet" in Māori language, is the national education program of New Zealand. The analogy "woven carpet" has brought a different perspective to early childhood education program with its unique quality and understanding of the unity of different cultures. Children's learning experiences are not independent of the society they live in and the cultural understanding that shapes the social structure. Although there are a few studies about the Te Whàriki program in our country, it is a program that is not very well known. Therefore, this study aims to evaluate the educational approach adopted by the Te Whàriki Program within a wide scope. In this review article, detailed information about the history, philosophy, education program, learning environment, child, teacher and family roles, strengths and weaknesses of the program and criticisms about the program are among the elements that make up the scope of the study. In this context, it is thought that the Te Whàriki Program will not only bring a different perspective to the education of the child, but also contribute to the early childhood education services and program studies in our country as an interactive program with cultural values, environment and society

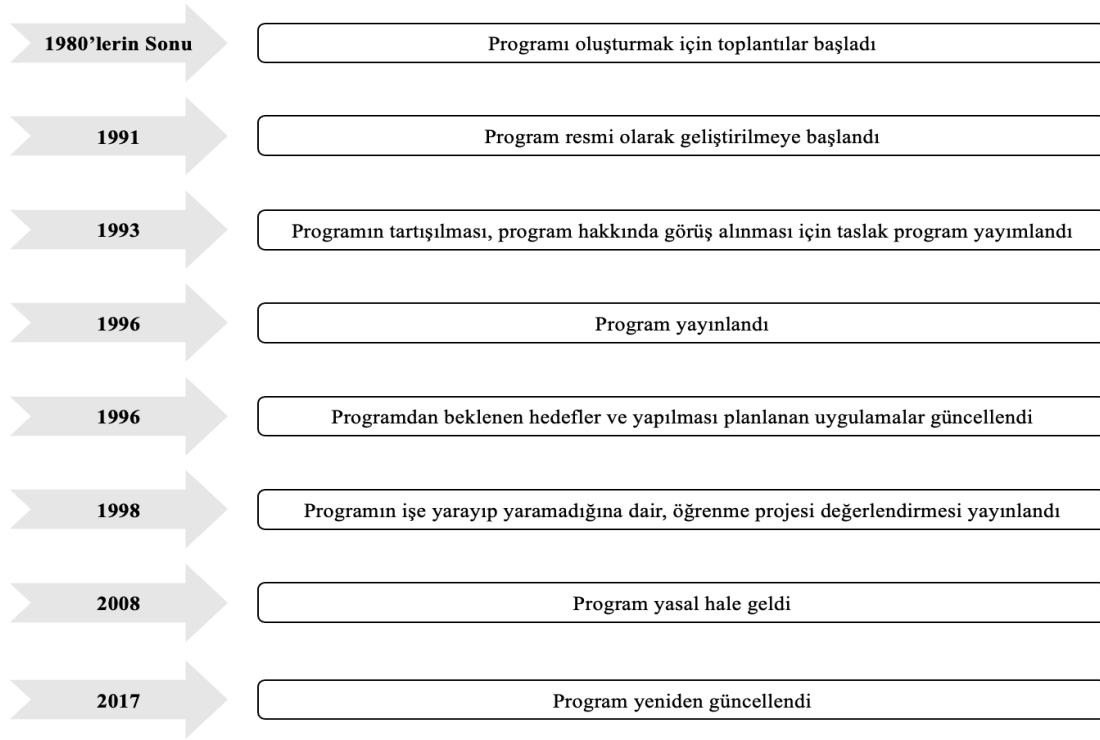
Keywords: New Zealand, Te Whàriki, multiculturalism, Maori culture, early childhood education.

GİRİŞ

Bu çalışmada Te Whāriki Programı'nın tarihsel gelişimi, benimsediği metaforu, kuruluş ilkeleri, teorik temelleri ve bunların erken çocukluk eğitimindeki (EÇE) uygulamaları tartışılmakta ve erken çocukluk eğitimi alanında ülkemizde çok bilinmeyen bir programın tanıtımı yapılarak alana katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

1996 yılında çocuklar için hazırlanan Te Whāriki Programı, Yeni Zelanda Hükümeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan, erken çocukluk programı üzerine bir politika beyanıdır. Sosyokültürel bağlamda çocukların erken öğrenimini desteklemek için oluşturulan bir çerçevedir (Te One, 2003; New Zealand Government, 2021). Erken çocukluk eğitiminin gelişimine verilen önemin artmasında sadece eğitim sektöründe yer alan kişiler değil, politikacılar da belirleyici bir rol üstlenmiştir. Yeni Zelanda'nın en önemli politikacılarından biri 1980'lerin sonunda yapmış olduğu eğitim reformları ile dikkat çeken Başbakan David Lange'tır (May, 2001). Başbakan David Lange "Tüm eğitim seviyelerinde, erken çocukluk eğitimi sektörü, diğer eğitim sektörleriyle eşit statüye sahip olacaktır" şeklinde bir açıklama yapmıştır (Lange, 1988). Siyasi bir bakış açısından hareketle, Başkan Lange, Yeni Zelanda Hükümeti'nde erken çocukluk eğitiminin çeşitliliğine, toplum temelli doğasına ve aileyle yakın bağlantıların korunmasına yönelik umudunu dile getirmiştir. Yeni Zelanda Hükümeti, çocuğun erken yaşta potansiyelini en üst düzeye çıkarmayı amaçlamakta ve erken yaşta eğitimi giderek önemli bir erken müdahale alanı olarak görmektedir. Bu gelişmeler, Yeni Zelanda'da erken çocukluk eğitiminin kalitesini kısa bir süre içinde önemli ölçüde arttırmıştır (Blaklock, 2010). Bu durumun bir sonucu olarak Yeni Zelanda'da erken yaşta eğitime yapılan kamu harcamaları önemli ölçüde artış göstermiştir (Cooper & Tangaere, 1994; Duhn, 2006; Moss, 1999; Moss & Dahlberg, 2005). Programın tarihsel gelişimine bakıldığında, birçok kez üzerinde değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Te Whāriki Programı'nda en son değişiklik 2017 yılında yapılmış ve program güncellenerek son haline getirilmiştir.

Yeni Zelanda'nın çok çeşitli kültürlere ve etnik kimlikleri olan bir topluma ev sahipliği yapmasının bir sonucu olarak, Te Whāriki Programı farklı kültürel inançlara, dillere ve etnik kimliklere sahip bütün çocukların desteklenmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Te Whāriki aynı zamanda, Pasifik Adasındaki yerli halk olarak bilinen Maori'lerin çocukların eğitimi ile ilgili sahip oldukları pedagojik bakış açılarına yer veren ilk program olma özelliğini de taşımaktadır (Akyol, 2019; Blaklock, 2012). Kısaca, Yeni Zelanda'da erken çocukluk eğitimi için bir dönüm noktası haline gelen Te Whāriki Programı, sadece eğitim sektörü için değil, aynı zamanda "Maori kültürünü ve pedagojisini temsil eden ve yansıtan" çift kültürlülüğe dayalı, iki dilde hazırlanan ilk ulusal program olma niteliğini taşımaktadır (Early Childhood Project, 1996/2000). Ülkemizde ulusal program olarak kullanılmakta olan 2013 Okul Öncesi Eğitimi Programı eklektik yapısı düşünüldüğünde birçok çağdaş okul öncesi eğitim yaklaşımı veya programından yararlanılabileceği düşüncesinden hareket ile böyle bir programın tanıtılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Aynı zamanda bu çalışmanın 2013 Okul Öncesi Programı'nda ilerleyen süreçlerde de yapılacak olan güncelleme çalışmalarına rehberlik etmesi açısından önem arz etmektedir.

Şekil 1. Te Whāriki Programı'nın Tarihsel Gelişimi

Te Whāriki Programı'nın Felsefesi

Helen May ve Margaret Carr, Te Whāriki Programı'nın temsilcileridir. Te Whāriki "dokuma halı" anlamına gelmektedir ve dokuma halı figürü, programın temel felsefesini oluşturmaktadır. "Dokuma halı" metaforu, ortak bir çerçevede çeşitliliği kapsayan, erken çocukluk programını temsil etmek amacıyla seçilmiş bir figürdür. Bu figür Yeni Zelanda'da EÇE hizmeti veren her kurumun, çocukların inançlarına ve değerlerine uygun olarak kendi benzersiz programını oluşturabileceği anlamına gelmektedir (New Zealand Ministry of Education, 2017; May 2002; MOE, 1996).

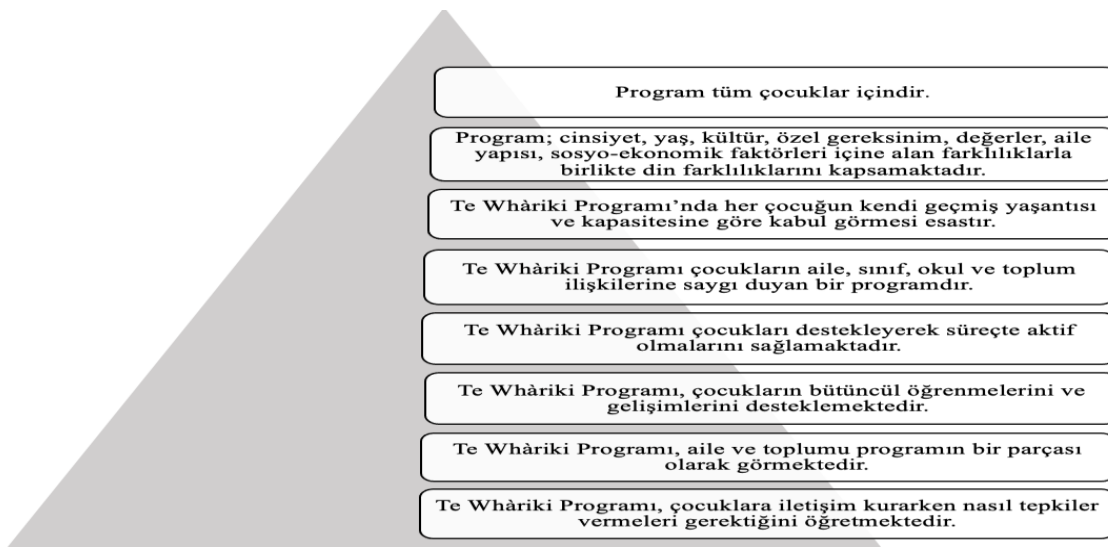
Te Whāriki Programı'nın merkezinde, 'ideal çocuk' vizyonu yer almaktadır. Program birçok farklı teori ve yaklaşımı temel alarak oluşturulmuş, sarmal özelliğe sahip bir programdır. Programda ağırlıklı olarak Bronfenbrenner'in Ekoloji Kuramı, Piaget ve Erikson'un Gelişim Teorileri, Vygotsky ve Bruner'in Sosyo-Kültürel Teorileri temel alınmaktadır. Bu teorilerin yanı sıra Te Whāriki Programı; Kaupapa Māori Theory (Kaupapa Maori teorisi), Pasifika Theories (Pasifika Teorileri), Critical Theories (Eleştirel teoriler) ve Neuroscience (Sinirbilim) gibi teorilerin de katkılarıyla geliştirilmiş ve güncellenmiştir (Duhn, 2006; Carr, May vd., 2002). Sahip oldukları farklı özellikler ve ideolojiler ile programa katkı sağlayan bu yaklaşımlar, aynı zamanda Te Whāriki Programı'nın ilkelerinin şekillenmesine de zemin hazırlamıştır. İlkelerin temelinde çocukların büyümesini ve öğrenmesini güçlendirme anlayışının yer aldığı dikkat çekmektedir.

Yeni Zelanda Hükümeti'ndeki erken çocukluk eğitimi program çerçevesi, "toplum" ve "çift kültürlülük" kavramları etrafında geliştirilmiştir. Yeni Zelanda Hükümeti erken çocukluk eğitimi programını farklı sosyal ve

kültürel bağlamın tanınması üzerine odaklanarak, ülke nüfusunun kültürel ve dilsel çeşitliliğini ele almakta ve Māori çocuklarının kendi ana dillerinde eğitim alma imkanına sahip olduğu düşüncesini savunmaktadır. Bu bağlamda Te Whāriki Programı; çok kültürlülüğe, sosyal ve kültürel anlamda birleşmeye, topluma ve diğerlerine saygıya bağlı olarak bütünleştirilmiş bir programdır (Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012). Te Whāriki cinsiyet, etnik köken, yetenek çeşitliliği, öğrenme ihtiyaçları, aile yapısı ve değerleri, sosyo-ekonomik durum ve din gibi pek çok farklı alanı kapsayan geniş içeriğinden dolayı *kapsayıcı bir program* niteliği taşımaktadır.

Te Whāriki Programı'nın İlkeleri:

Te Whāriki Programı'nın ilkeleri aşağıda Şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2. Te Whāriki Programı'nın İlkeleri (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Te Whāriki Programı'nın Amaçları:

- Çocukların sağlıklı ruhsal ve bedensel gelişimlerini desteklemek,
- Çocukların içinde buldukları ve deneyim yaşadıkları çevrenin görevi, onların sağlığını ve duygularını desteklemek; çocukları tehlikelerden korumak,
- Çocukların ve ailelerin aidiyet duygusu hissetmelerini sağlamak,
- Eşit öğrenme fırsatları sağlayarak her çocuğun katılımını desteklemek, özel eğitime ihtiyacı olan çocukları öğrenmeye etkin olarak katmak,
- Çocuğun çevreyi keşfetmesini desteklemek ve
- Farklı dil ve kültürlerin korunarak yaşatılmasını sürdürmektir (New Zealand Ministry of Education, 2016).

Te Whāriki Programı'nda her bir amaç doğrultusunda oluşturulan kazanımlar ve göstergelerinin ne olacağına dair maddeler yer almaktadır (New Zealand Ministry of Education, 2016). Programda çocukların beden, akıl, ruh (maneviyat) ve duygular olarak belirtilen dört temel alandaki gelişimleri desteklenmektedir. Ayrıca programda

çocukların ne bildikleri, neyi yapabilecekleri, ilgileri, nasıl ilerleyecekleri, yeni öğrenme imkânlarının neler olabileceği, çocukların nasıl ve nerede desteklenecekleri konuları oldukça önemlidir (New Zealand Ministry of Education, 2017). Te Whàriki Programı, çocukların sahip oldukları; değerleri, beklentileri, kültürü, gelenekleri ve çocuğun günlük yaşamını kucaklayacak şekilde ele almaktadır (Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012). Çevre ve kültürel değerler Te Whàriki 'de önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle, programın temelini inşa eden kültürel değerlerin eğitim programına nasıl yön verdiğini detaylı bir şekilde incelemek, çocukların öğrenme deneyimlerinin iç dinamiklerini keşfetmek ve bu deneyimlerin nasıl nitelikli hale getirilebileceğini sorgulamak açısından önemlidir. Aşağıda Te Whàriki 'nin eğitim programı anlayışına yer verilmiştir.

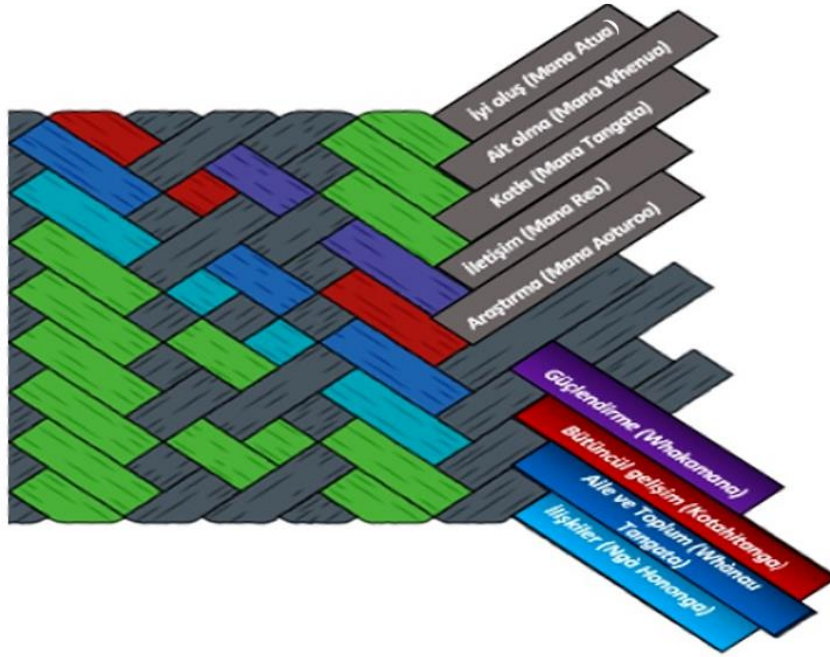
Te Whàriki Programı'nda Eğitim Programı

Te Whàriki'nin teorik temelleri Sosyo-Kültürel Kuram üzerine kurulmuştur (MOE, 1996). Bu kuram, karşılıklı ilişkilerin ve etkileşimlerin önemine odaklanarak çocukların öğrenmesini sosyal ve kültürel bir bağlama yerleştirir (MOE, 1996; Vygotsky, 1978). Ancak öğrenme, farklı kültürel dinamiklere göre değişiklik gösterir. Bu bağlamda, kültürel veya sosyal geçmişlerine ve öğrenme eğilimlerine bakılmaksızın tüm çocuklara potansiyellerini geliştirme fırsatları sunulmaktadır (May, 2002, 2012; Te One, 2003, 2013).

Te Whàriki Programı, çocuğun doğumuyla başlayıp okul çağına kadar uygulanan bir eğitim ve bakım programıdır. Çocuklar yaşlarına ve gelişimlerine göre 0-18 ay, 1-3 yaş ve 3-5 yaş arası olmak üzere üç grupta ele alınmaktadır (New Zealand Ministry of Education, 2017). Eğitim ortamının özelliklerine bakıldığında, Te Whàriki 'de uygulamaya dönük bilgilere yer verilmediği göze çarpmaktadır. Programda, her erken çocukluk eğitim kurumunun kendi programını Te Whàriki program ilkelerine göre belirledikleri uygulamalardan oluşturması ve "kendine özgü olmaları" gerektiğine inanılmaktadır. Bu sebeple programda tek tip bir eğitim programı kullanmak yerine, eğitim kurumları kendi programlarını düzenlemek konusunda özgür bırakılmıştır. Bu sayede kurumlar kendi ihtiyaçlarını, güçlü ve zayıf yönlerini kendileri belirleyebilmektedir. Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken konu; planlamada çocuklar için yeterli öğrenme deneyimlerinin olması ve uygulamanın yapılacağı ortamın, çocukların yaş grubu, gelişim özellikleri ve özel gereksinimli olup olmama durumuna göre uygun hale getirilmesini sağlamaktır. Program bu yönüyle çerçeve özellik taşımaktadır. Dolayısıyla Te Whariki Programı'nın esnek bir program olduğu ifade edilebilir.

Te Whàriki Programı'nın dikkat çeken odak noktalarından biri, merkezine çocukları ve onların öğrenme deneyimlerini yaşayabilecekleri öğrenme ortamlarını koymasındır. Aynı zamanda bu programın temel önermeleri arasında çocuğun iyi olma hali ve öğrenmesi, çocukların tüm kültürel çeşitliliklere ve değerlere saygılı ve toleranslı olmasının sağlanması, gelişimine uygun içerik ve değerler ile okul ihtiyaçlarının birbiri ile örtüşmesi yer almaktadır.

Programın yapısını Şekil 3'te yer alan halı dokumasını oluşturan iplikçiklerin (öğrenme kolları) ve ilkelerin birleşimi oluşturmaktadır (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Şekil 3. Te Whāriki Programı'nın Öğrenme Kolları ve İlkeleri

Te Whāriki Programı'nın temel bileşenlerini oluşturan öğrenme kollarının diğer bir deyişle, beş iplikçiğin anlamı aşağıda sırasıyla açıklanmaktadır.

İyi oluş (Mana Atua):

Te Whāriki 'de çocuğun sağlığı, refahı korunmakta ve desteklenmektedir. Çocuklar sağlıklarının ve duygusal iyi oluşlarının desteklendiği, zarar görmemeleri için korundukları bir ortamda yaşmalıdır. Tüm çocuklar iyi olma, sağlıklı yaşama, zarar görmeme, şefkat, sıcaklık ve tutarlı bir ortamda bakım alma hakkına sahiptir. Refah ve güven duygusu, çocukların ilişkilerinin geliştirilmesi için fırsatlar yaratmaktadır. Sağlığı ve refahı korumak, sağlıklı beslenmeye ve fiziksel aktivite fırsatlarına dikkat çekmeyi içermektedir. Güvenli, istikrarlı ve duyarlı ortamlar, çocuklarda duygusal düzenleme ve öz denetim ile birlikte değer algısı, kimlik, güven ve mutluluğun gelişimini desteklemektedir (Nicholls, 2004; New Zealand Ministry of Education, 2017).

Ait olma (Mana Whenua):

Çocuklar öncelikle "ben kimim?" sorusunu yanıtlayabilmelidir. Çünkü çocuklar, ancak var oldukları kimliği benimserlerse bir fark yaratabilirler. Buldukları yere ait olduklarını hissetmek, çocukların iyi olma hallerine katkıda bulunmakta ve yeni deneyimler elde etmeleri için onlara güven vermektedir. Te Whāriki 'de kuşaklar arası programların aidiyet duygusunu geliştirmeye elverişli bir ortam sağlaması, iyi olmak adına önem taşımaktadır. Bununla birlikte, bireylerin birbirlerine güven aşıladıkları ve aidiyet duygusunu hissettikleri bir ortama ihtiyaçları vardır (New Zealand Ministry of Education, 2017; Nicholls, 2004).

Katkı (Mana Tangata):

Çocuklar, kendilerine sunulan fırsatlara aktif olarak katıldıklarında gelişmektedirler. Aktif katılım genellikle yetişkinlerle ve diğer çocuklarla işbirliğini içermektedir. Bu iplikçik, çocukların kendi güçlü yönlerine ve ilgi alanlarına katkıda bulunma yeteneklerini kullanmalarını ifade etmektedir. Te Whàriki Programı, herkese eşit fırsatlar sunmakta, kişileri birey olarak kabul etmekte ve çocuklara akranlarıyla birlikte ya da tek başına öğrenme fırsatı sunmaktadır. Öğrenme fırsatları eşittir ve her bireyin katkısı değerlidir. Her insan başkalarının iyi oluşuna, aidiyet duygusuna katkıda bulunmak için paylaşabileceği beceri, bilgi ve deneyime sahiptir. Bu paylaşımlara, geçmişle ilgili hikâyeleri paylaşmayı ve bu hikâyeleri günümüzün güncel deneyimleriyle ilişkilendirmeyi örnek olarak vermek mümkündür (New Zealand Ministry of Education, 2017; Nicholls, 2004).

Araştırma (Mana Aoturoa):

Çocuklar eleştirel bir düşünür, problem çözücü ve kâşiftir. İçinde buldukları çevreyi aktif bir şekilde keşfetme yoluyla öğrenmektedir. Bu yüzden çocukların, spontane (kendiliğinden gelişen) oyunları önemli ve anlamlı bulacakları, bedenlerini kontrol edecekleri, özgüven kazanacakları, aktif olarak düşünecekleri ve akıl yürütme becerilerini kazanacakları, doğal, sosyal ve fiziksel dünyayı anlamlandırmak için fikirler üretebilecekleri ortamlarda deneyim sahibi olmaları önemsenmektedir. İnsanlar hayatları boyunca öğrenmeye devam ederler ve bu sayede daha sağlıklı, topluma daha fazla katkı sağlayan ve karşılaştıkları sorunlar ile daha iyi başa çıkabilen bireyler haline gelirler (New Zealand Ministry of Education, 2017; Nicholls, 2004).

İletişim (Mana Reo):

Te Whàriki Programı'nın odak noktalarından biri çocukların dili yetkin bir şekilde kullanma becerisi kazanmasını sağlamaktır. Te Whàriki Programı'nda, katılımcıların kendi kültürlerinin ve diğer kültürlerin dili ve sembolleri desteklenmekte; farklı kültürlerin dil anlayışı korunmaktadır. Kuşaklararası bağlantıların güçlü yanlarından biri, katılımcıların programa kazandırdığı deneyimlerin çeşitliliğidir. Her insanın, programın zenginliği için hayati önem taşıyan eşsiz kazançlar olarak tanıtılması gereken bir dünya tarihi, kültürü ve anlayışı vardır. Bunun yanı sıra farklı kültürel bağlamlar kapsamındaki diller, semboller ve işaretler aracılığıyla da programda çeşitlilik ve zenginlik sağlanmaktadır (New Zealand Ministry of Education, 2017; Nicholls, 2004). İki kültürlü yapıyı temsil eden Te Whariki Programı'nda, Maori dilinin ve kültürünün korunması önemsenmektedir. Bu noktada çocuklar deneyimlerini;

- Amacına uygun bir şekilde sözsüz iletişim becerilerinin geliştiği,
- Sözlü iletişim becerilerinin geliştiği,
- Kendi kültürleri ve diğer kültürlerin hikâye ve sembollerini deneyimledikleri,
- Yaratıcılıklarını farklı şekillerde ifade edebilecekleri ortamlarda gerçekleştirmelidir (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Te Whàriki Programı'nın Dört Temel İlkesi

Programın dört temel ilkesi; güçlendirme, bütüncül gelişim, aile ve toplum ile ilişkilerdir.

Güçlendirme (Whakamana-Empowerment):

Güçlendirme ilkesi, çocukların bağımsız olarak öğrenme ve büyümeye ilişkin becerilerini geliştirmeleri için EÇE ortamlarının çocukları nasıl desteklemesi gerektiğine odaklanır (MOE, 1996). Güçlendirme ilkesi, çocukların sosyal, kültürel, ruhsal, fiziksel ve bilişsel ihtiyaçlarının karşılanmasıyla gerçekleştirilebilmektedir. Buna ek olarak MOE çocukların,

- Fiziksel ve duygusal ihtiyaçları karşılandığında,
- Kültürel ve ruhsal değerleri kabul edildiğinde,
- Başkalarıyla saygı ve güvene dayalı ilişkiler kurduğunda güçleneceğine vurgu yapmaktadır. Çocukların güçlenmesi için gerekli olan bu özelliklerin bir erken çocukluk eğitimindeki öğrenme ortamında kazandırılması, çocukların ve ailelerinin EÇE kurumlarında aidiyet duygusu geliştirmelerini sağlar (Macartney, 2011; MOE, 1996).

Bütüncül gelişim (Kotahitanga):

Bütüncül gelişim ilkesi;

- ❑ Bakım rutinleri, yemek zamanları, çocuğun yönetim stratejileri gibi sadece programla ilişkili değil aynı zamanda etkinlikleri ve uygulamaları içeren sorumluluklar,
- ❑ Etkinlikler ve çocuk için anlamlı olan işler,
- ❑ Sonucu belli olmayan, tahmin edilemeyen keşifler ve oyunlar,
- ❑ Tutarlı ve birbiriyle bağlantılı yakın ilişkiler,
- ❑ Çocukların yaşamlarının kültürel, sosyal, kişisel ve ruhsal boyutunu uygun şekilde bilme,
- ❑ Çocukların benlik kavramları için önceki neslin katkısını ve önemini bilme maddelerini içermektedir (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Aile ve Toplum (Whānau Tangata):

Aile ve Toplum, Te Whàriki Programı'nın önemli parçalarından biridir. Programda çocukların iyi olma durumları ile ailelerin iyi olma durumları birbirine bağlıdır. Çocuklar; içinde buldukları toplulukları ve sahip oldukları kültürleri onaylandığında ve yaşamlarındaki insanlar, buldukları ortamlar arasında bağlantı kurmalarına yardımcı olduğunda en iyi şekilde öğrenmekte ve gelişmektedir. Toplum içinde yer alan bütün kültürel grupların kendilerine özgü bilgi, beceri, tutum ve eğilimleriyle birlikte, bunlara değer veren inanç, gelenek ve çocuk yetiştirme tutumlarına yönelik uygulamaları vardır. Çocukların gelişimi ve öğrenmesi, aileleriyle ve toplumla

kültürel olarak uygun iletişim yolları kurarak programa katılmaya ve katkıda bulunmaya teşvik edildikleri zaman gelişme göstermektedir (New Zealand Ministry of Education, 2017).

İlişkiler (Ngà Hononga):

İlişki ilkesi, duyarlı ve karşılıklı ilişkilerin çocukların öğrenmesini, gelişimini ve büyümesini desteklemede ne kadar hayati öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. İlke, EÇE' de yetişkinler ve çocuklar arasında iş birliğine dayalı etkileşimleri teşvik eder (MOE, 1996). İlişki ilkesi, destekleyici ve teşvik edici çalışma fırsatları sağlandığında ve akranlarıyla birlikte bulunabilecekleri bir ortam sunulduğunda, çocukların kendi öğrenmelerine katkıda buldukları ve başarılı oldukları anlayışına dayanmaktadır (New Zealand Ministry of Education, 1996).

Bütünsel Gelişim ve Güçlendirme İlkeleri, çocuk gelişiminin önemini vurgularken, Aile ve Toplum ile İlişki İlkeleri, çocuğun EÇE hizmetinde, evde ve toplumda gelişmekte olduğu çevreyle ilgilenir (Drewery & Bird, 2004; New Zealand Ministry of Education, 1996).

Te Whariki Programı şematik olarak aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Rehber ilkeler

Whakamana Program çocuğu öğrenmesi ve gelişmesi için teşvik edecek	Kotahitanga Program, çocukların öğrenme ve gelişme şeklini bütünsel olarak yansıtacaktır	Whanāu Tangata Geniş aile dünyası, Whanau ve topluluk, programın ayrılmaz bir parçasıdır	Ngà Hononga Küçük çocuklar insanlarla, yerlerle ve nesnelere duyarlı ve karşılıklı ilişkiler kurarak öğrenirler
--	--	--	---

Tanımlanmış beş iplik

1. İyi oluş (Mana Atua) Çocuğun sağlığı ve iyiliği korunur, beslenir	2. Aidiyet (Mana Whenua) Çocuklar ve aileler aitlik duygusu hisseder	3. Katkı (Mana Tangata) Öğrenme fırsatları eşittir ve her çocuğun katkısı değerlidir	4. İletişim (Mana Reo) Çocuğa kültürüne ait diller ve semboller tanıtılır. Dil ve dile ait semboller korunur	5. Keşif (Mana Aoturoa) Çocuk çevrenin aktif keşfi yoluyla öğrenir
--	--	--	--	--

Şekil 4. Te Whàriki Programı'nın Şematik Özeti (OECD, 2004).

Te Whàriki'nin öğrenme kollarına/iplikçiklerine ve ilkelerine dikkat etmenin, öğretmenlerle ve çocuklarla duyarlı ilişkiler geliştirmede; zengin öğrenme deneyimleri sağlamada önemli olduğunu unutmamak gerekir (Blaklock, 2010).

Te Whàriki Programı'nda Öğrenme Ortamı

Te Whàriki, çocuğun öğrenme ortamı ile yaşadığı ev ve toplum arasındaki ilişkileri geliştirmeyi amaçlamaktadır (MOE, 1996). Bu sebeple, Te Whàriki Programı'nda çocuğun öğrenme ortamı daha çok ev ortamı gibi dizayn edilmiştir. Bu program, çocukların araştırma, düşünme ve akıl yürütme stratejilerini öğrendikleri; doğal, sosyal, fiziksel ve gerçek/yaşanılan dünyayı anlamlandırabilecekleri bir ortam deneyimi sunmaktadır (New Zealand

Ministry of Education, 2017). Öğrenme ortamı, çocukların öğrenimine, gelişimine, kültürel ve manevi inançlarına, ailelerine ve toplumuna ait tüm alanları kapsayan programların planlanması ve uygulanmasına odaklanmaktadır.

Te Whàriki Programı'nda *oyun zamanı*, açık uçlu deneyimlerle, çocukların öğrenme ve gelişimini bütünleştirmenin bir yolu olarak ayrı bir program ögesi görevi görmektedir. Bu bağlamda oyunun öğrenme ve gelişimin ayrılmaz bir parçası olduğu vurgulanmaktadır (Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012). Çocuklar keşfetmeye dayalı oyunlarda, yetişkinlerin kullandığı gerçek materyalleri kullanmaktadır. Bu oyunlar sayesinde hem nesnelerin işlevini öğrenmekte hem de yaratıcılıklarını geliştirmektedir. Bebekler ve küçük çocuklar için sembolik oyunlarda kullanılan "zengin sepetler" ve "oyun adaları" olmak üzere iki materyal bulunmaktadır. "Zengin sepetler" bir ya da iki çocuğun oturarak malzemelere erişebilecekleri, içerisinde çok çeşitli malzemelerin bulunduğu sepetlerdir. "Oyun adaları" ise zemin üzerinde aynı veya benzer tip malzemelerin bulunduğu materyal grubudur (Temel, Kanat, 2018; Auld, 2002). Te Whàriki Programı'nda günümüzün popüler yaklaşımlarından biri olan Montessori Yaklaşımı'ndan farklı olarak eğitim ortamında aynı tür materyallerden bol miktarda bulunmaktadır. Keşfetmeye dayalı oyunlarda çocukların yanında yetişkinler de yer almaktadır. Keşfetmeye dayalı oyun alanında kullanılan (cam, metal, yün, pamuk, plastik, karton, taş, mutfak/banyo/yatak odası nesnelere, büyük/küçük, ağır/hafif, şeffaf/şeffaf olmayan nesnelere ve birbirlerinin içine sığabilecek, farklı sesler çıkarabilecek nesnelere) malzemeler yalnızca keşfetmeye dayalı oyun alanında kullanılmalıdır. Çünkü çocuğun yanında yetişkinin bulunmadığı durumlarda kullanılan malzemeler çocuğa zarar verebilir. Aynı zamanda bu süre zarfında yetişkinler de çocukların malzemeler ile neler yaptığını gözlemlene fırsatı bulmaktadır (Auld, 2002).

Öğrenme Ortamında Bulunan Materyaller

Te Whariki Programı'nın kilit öğelerinden biri olan öğrenme ortamında bulunan materyaller; aile ve dramatik oyun materyalleri, doğal materyaller ve matematiksel kavramlara yönelik materyaller olarak gruplandırılmıştır. Bu materyal gruplarındaki malzemelere aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ *Aile ve Dramatik Oyun materyalleri*; Farklı kültür ve mesleklerde çalışan erkek ve kadınlar için çeşitli giysi ve aksesuar seçenekleri, bebekler, bebek giysileri, yataklar ve yatak takımları, masalar, sandalyeler, mutfak eşyaları ve mobilyalar, giysileri asmak için kullanılan, üzerinde mandal takılı ipler, oyuncak sobalar, yazar kasalar, oyuncak benzin istasyonları, kutuların ve malzemelerin ağırlıkları ve uzunlukları çocuk boy aynası, mesleki rol temalı kostümler ve eşyalar (Örneğin; doktor önlükleri, polis üniformaları, şef şapkaları ve önlükleri, doktor ve hemşire setleri, süpürgeler, plastik bardaklar, tabaklar, tencere ve tavalara vb.dir.) çocukların oyunlarında kullanmaları için yazı malzemeleri (örneğin restoran için menüler, dükkân için para, yol işaretleri, partiye davet için yazılmış davetiyeler) yer almaktadır (Te Kete Ipurangi, 2011).
- ✓ *Doğal materyaller*: deniz kabukları, ağaç kabuğu, süngerler, taşlar, zehirli olmayan tohumlar, yapraklar, çiçekler, bitkiler, dallar, kütükler, dalgaların karaya attığı odun parçaları, deniz yosunu, yosun, liken,

kayalar, sopa, kozalaklar, fideler, kemikler, kürk, tüyler ve kumaşlar, akvaryum, saksı bitkileri veya solucan çiftliği, bir sebze veya bitki bahçesi, posterler, kitaplar ve doğal dünya hakkında bilgi, büyüteçler veya kaplar.

- ✓ *Matematiksel kavramlara yönelik materyaller:* tarif kartları, kâseler, mutfak aletleri, boş kutular, sahte paralar, teraziler, alışveriş kartları, fiyat bilgileri, yazar kasa, cetveller ve terazi gibi araçlar.

Te Whàriki Programı'nda Çocuk, Öğretmen ve Aile Roller

Te Whàriki Programı'nda çocuklar, doğuştan kendine güvenen ve yetkin kişiler olarak tanımlanmaktadır. Program çocuklara birlikte öğrenme imkânı sunulduğunda, çocuğun güçleneceğini vurgulamaktadır. Çocukların birlikte anlamlı etkileşimler ile elde ettiği deneyimler, bilişsel ve sosyo-duygusal gelişimlerini olumlu yönde etkiler. Aynı zamanda çocuklara zorluklarla mücadele etmek için ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve tutumları kazandırır. Te Whàriki Programı, tüm çocukların sağlıklarını ve refahlarını korur ve çocukları sağlıklarını korumaya teşvik eder, her çocuk için öğrenme fırsatlarına eşit erişim imkânı sunar, çocukların dil, kültür ve kimliklerini tanır ve onların kendi yaşamlarında korunma hakları olduğunu belirtir. Her çocuk kendi gelişimine ve bireysel farklılıklarına göre öğrenmektedir. Bu durum, kaiakonun (öğretmenin) her çocuğun güçlü yanlarına, ilgi alanlarına, yeteneklerine ve gereksinimlerine göre aktif bir şekilde cevap vermesini gerektirmektedir. Kaiako, her çocuğun eşsiz olduğunun bilincinde olarak çocukların gelişimini desteklemelidir. Mizaç, sağlık, çevre gibi birçok faktörün etkisiyle insanların beklentilerinden etkilenen bağımlı ve bağımsız bireyler haline gelen çocukların yetenekleri, değişken bir yapıya sahiptir. Bu bakımdan çocuklara yönelik bir programın, onların bu değişken hallerini karşılayabilmek adına esnek olması önemlidir (New Zealand Ministry of Education, 2017; Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012).

Te Whàriki yaşa uygunluğa büyük önem vermektedir. Program 0- 18 aylık bebekler (Infants), 1-3 yaş arasındaki yürümeye yeni başlayan çocuklar (Toddlers) ve 3-5 yaş arasındaki küçük çocuklar (*young children*) şeklinde gruplandırılmıştır.

Bebekler (Infants)

Fiziksel, bilişsel ve sosyo-duygusal büyüme ve gelişme, bebeklik döneminde diğer dönemlere göre daha hızlıdır. Beyin gelişiminin çok hızlı olduğu bu dönemde oluşan nöronlar arası bağlantılar, gelecekteki tüm öğrenmelerin temelini oluşturmaktadır. Bebekler hızla öğrenmekte ve bireysel bakım ihtiyaçlarını karşıladıkları için yetişkinlere güven duymakta ve yetişkinler onların beslenme ve öz bakım ihtiyaçlarını karşıladığında, sevgiye değer olduklarını hissetmektedirler. Çocuk haklarını bilen ve saygı duyan öğretmen (kaiako), bebeklere saygılı olmanın önemine vurgu yapmaktadır (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Yürümeye Yeni Başlayan Çocuklar (Toddlers)

Yeni yürümeye başlayan çocuklar, özerk öğrenenler olarak kimliklerini geliştirmektedir. Farklı bağlamlarda karşılaştıkları durumlarda beklentilerini nasıl yönlendireceklerini keşfedebilirler. Bu çocukların içinde

buldukları dünyayı keşfetme ve tanıma, bağımsızlıklarını arttırma ve daha fazla kontrol sahibi olma isteklerinin, kendilerini anlayan yetişkinler tarafından desteklenmesi oldukça önemlidir. Bu sayede küçük çocukların fiziksel, sosyal, bilişsel ve dil yetenekleri hızla gelişmektedir. Yürümeye yeni başlayan küçük çocuklar için oluşturulan öğretim programı, çocukların hızla gelişen yeteneklerine cevap vermektedir. Program çocuklara öğrenmelerini arttıran ve yaratıcılığını geliştiren deneyimlerde, bireysel keşifler yapmanın yanı sıra, akranlarla ilişki kurma fırsatları da sunmaktadır (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Küçük Çocuklar (Young Children)

Küçük çocuklar, kültürel beklentilerin çok daha fazla farkına varmakta, farklı kültürlerin farklı beklentileri olduğunu ve bir kültürde uygun olanın diğer bir kültürde uygun olamayacağını anlamaktadır. Tahmin etme ve değişim ile başa çıkma kapasiteleri de özellikle kaiakonun duygusal desteği, saygı ve kabulü ile desteklendiğinde artmaktadır. Bu çocuklar, kendi faaliyetlerini planlamayı ve izlemeyi öğrenmektedir. Öğrenenler olarak daha büyük bir farkındalık geliştirmekte ve akranlarıyla olan etkileşimleri giderek artmaktadır (Ministry of Education, 2017).

Kaiako (öğretmen), Te Whàriki Programı'nda kilit kaynak olarak nitelendirilmektedir. Başlıca sorumlulukları, sahip olduğu düşünce yapısı ve amaçlı öğrenme-öğretme deneyimleri ile çocukların öğrenmesini ve gelişmesini kolaylaştırmaktır. Bu, kaiakonun donanımlı olması gerektiğinin bir göstergesidir. Çocukların öğrenme ve gelişimi konusunda bilgi sahibi olmalı ve onların çeşitli yeteneklerini, güçlü yanlarını, ilgi alanlarını ve öğrenme şekillerini belirleyebilmelidir. Kaiako, Te Whàriki'deki etkili öğretimin temelini oluşturan teorilerin yapısı ve amacı hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Kapsayıcı bir çevrenin geliştirilmesini sağlamak için tüm çocukların kültürel ve dilsel çeşitliliğini destekleyebilmelidir. Kaiako program ve öğrenme konusundaki önceliklerini anlamak için, ebeveynlerle, toplumla ve topluluklarla etkileşime girmelidir. Tüm çocukların akranlarıyla ve kendisiyle birlikte öğrenmelerini sağlayacak şekilde kapsayıcı olmalıdır. Çocukların öğrenmelerini olumlu yönde etkilemek için, mesleki gelişimine sürekli olarak devam etmelidir. Bu bağlamda Kaiako'nun süregelen öğrenme ve mesleki gelişimini teşvik etmek ve desteklemek, eğitim liderlerinin temel sorumlulukları arasındadır. Ayrıca çocukların güven duygusunu kazanmalı, çocukların duygularını ciddiye almalı, çocukların düşüncelerine saygı göstermelidir. Kaiako, çocukların ihtiyaçlarını önceden tahmin etmeli ve sakin, arkadaş canlısı bir şekilde sıcak ve samimi etkileşimler için elverişli bir ortam oluşturarak olumlu duygularını yansıtmalıdır (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Kaiako, Maori kültürünü koruyarak bu kültürü çocukların farkına varmasını ve hissetmesini sağlayan, çocukların Maori ve dünya vatandaşı olarak beklentilerine olumlu, duyarlı ve ilgili olan, programa bağlı olarak öğrenme ortamlarını tasarlamayı temel alan bir anlayışa sahiptir. Kaiako, çocuğun bütüncül gelişiminde maneviyatın önemini kabul etmektedir. Bunun yanı sıra hem içeride hem de dışarıda, çocukların yalnız veya küçük yerlerde sessizce oynayabileceği korunaklı alanların oluşturulmasını sağlamaktadır. Çocukların duygusal desteğe, rutinlerindeki esnekliğe ve deneyimlerini rahat bir ortamda paylaşma ve tartışma fırsatına ihtiyaç duyduklarının farkındadır (New Zealand Ministry of Education, 2017). Kaiakoların, aileyle iş birliğini destekleyerek ve onlarla

saygı çerçevesinde etkileşimler kurarak, kendi programlarını oluşturma ve çocukların öğreniminde kültürel değerleri ve inançları dikkate alma sorumluluğu vardır (MOE, 1996). Bilgi, beceri ve bilginin paylaşımı, çocuğun öğrenme ve gelişme alanını genişletmeye yardımcı olabilmektedir.

Kaiako, çocukların gelişimindeki ilerlemeyi ve çeşitliliği anlamakta ve beslenme, tuvalet, giyinme gibi öz bakım becerilerinin kademeli olarak gelişmesi için gereken zamanı sağlamaktadır. Çocukların beklentilerine verdiği cevaplarda tutarlı, güvenilir ve gerçekçidir. Kaiako çocukları, dijital dünyada iletişim kurarken güvenlik ve emniyet anlayışı geliştirmek açısından desteklemektedir. Topluluklarında karşılaştıkları farklı tutumlarla yapıcı bir şekilde ilgilenmekte, çocukların ana dillerini kullanmalarına saygı duymakta ve onları teşvik etmektedir. Çocukların konuşmayı başlatmalarına, farklı bakış açılarını anlamaları için dikkatle dinlemelerine ve dil becerileriyle birlikte kelime hazinelerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Çocukların çıkarlarını temel alan ve genişleten deneyimler, kaynaklar, etkinlikler ve uzun vadeli soruşturmalar planlamakta, bilimsel, matematiksel ve teknolojik öğrenme için ekipman sağlamaktadır. Kaiakolar birbirleriyle ve ebeveynler ile uyumlu çalışma ilişkileri içindedir. (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Te Whàriki Programı'nda tanımlanan dört temel ilkedden biri aile ve toplumdur. Aile ve toplum, programın ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Çocukların iyi oluş halleri; kaiakoların, ebeveynlerin, geniş aile ve akrabaların (whànau) iyi oluş hallerine bağlıdır. Program, sosyal-kültürel aracılı öğrenme ile karşılıklı ve duyarlı ilişkiler geliştirmenin kritik rolünü vurgulamaktadır. Çocuklar bireysel keşif ve düşüncelerinin yanı sıra yetişkinler ile kurdukları ilişkilerden ve yetişkinlerin birbiri ile kurdukları iletişim türlerinden de öğrenmektedir. Çocuğun hayatına dokunan tüm bu çevreler, süreci iş birliği içinde yönettiklerinde, çocuklar en iyi şekilde öğrenmekte ve gelişmektedir. Her kültürün, toplumun ve ailenin kendine özgü birtakım bilgi, beceri, tutum ve eğilimlere değer veren inançları, gelenekleri ve çocuk yetiştirme tarzları bulunmaktadır. Bu bağlamda, kaiako (öğretmen) aileleri tanımaktan, çocuğun ailesi ile anlamlı ilişkiler kurmaktan ve ailelerin çocuklarına yönelik beklentilerini anlayışla karşılamaktan sorumlu olmaktadır. Aileler ile onların kültürlerine uygun olarak iletişim kurulduğunda programa katılımı teşvik edilmiş olur ve böylece çocuklar programdan en yüksek yararı sağlamakta, öğrenme ve gelişimleri desteklenmektedir (Blaiklock, 2010; Dodge, 2004; New Zealand Ministry of Education, 2017). Bu sebeple aile katılımı Te Whàriki Programı'nda önemli bir yere sahiptir.

Te Whàriki okul öncesi kurumları, her çocuğa ve ailesine saygılı davranılan ve çeşitliliğe değer verilen güvenli yerlerdir. Kim olduklarına, nereden geldiklerine bakılmaksızın her çocuk özel, değerli, fark yaratabilecek potansiyelde görülür. Her aile ve çocuk burada bir yeri olduğunu bilmektedir. Aileler rutinler, ritüeller ve düzenli aile katılım etkinlikleri ile sürece katılmaktadır. Ailelerin çeşitli etkinlikler düzenlenerek kuruma karşı aidiyet hissetmesi, çocukların da kendilerini kuruma ait hissetmesini pekiştirmektedir. Böylece, çocuklar yeni deneyimlere açık hale gelmektedir (Blaiklock, 2010; Carr & May, 1993; New Zealand Ministry of Education, 2017). Etkili erken çocukluk eğitim programlarının önemli bir unsuru olan aile katılımı, çocukların öğrenme süreçleri ve gelişimi için çok önemlidir. Ailenin katılımıyla, aileler çocuklarının gelişim ve öğrenme süreçlerine katılma ve katkıda bulunma fırsatına sahip olurken, okullar çocukların ilgi alanları, ihtiyaçları ve deneyimleri

hakkında benzersiz bilgiler edinir. Aileler ve okullar arasında geliştirilecek olumlu bir iş birliği, çocukların ev ve okul yaşamlarını bütünleştirmesine yardımcı olmaktadır (Yıldız ve Durmuşoğlu, 2018).

Te Whàriki, tüm çocuk ve aileleri içine alan, kapsayıcı bir programdır. Ailelerin kültür, dil ve dünya görüşleri çocuğa, çocuktan da sınıf ortamına taşınmaktadır. Etnik ve kültürel çeşitlilikler çocukların öğrenme ve katılım sürecinde desteklenmektedir. Farklılıklar zenginlik olarak görülmekte ve memnuniyetle karşılanmaktadır. Tüm çocuk ve aileler koşulsuz kabul edilmektedir. Çocukların kendi ile birlikte sınıf ortamına getirdikleri bilgi, deneyim ve kültürel özelliklere değer verilmekte, bunlar programa en uygun şekilde entegre edilerek, aile ve toplum ile bağ kurulmaktadır. Ailelerin, akrabaların ve çocuğun çevresinin (whànau) günlük eğitim programına katılması, karar verme sürecinde aktif olması beklenmekte ve önemsenmektedir. Program; okul, aile ve toplumun süreci birlikte yapılandırması esasına dayanmaktadır (Buchanan, 2013). Bazı ilkeler ve aile katılım uygulamaları ile bu yapılanma sağlanmaktadır. Bunlar:

- Ailelerin birbirleriyle tanışmasını sağlamak amacıyla gezi, yemek gibi sosyal etkinlikler düzenlenir.
- Öğretmen, aileleri iyi tanır ve onlar hakkında bilgi sahibidir, böylece aile özelliklerini programa entegre ederek, sınıf içi etkinliklerde en uygun şekilde kullanabilir.
- Çocuk, aile ve toplumun birbiriyle dayanışması desteklenir.
- Program, çocuk ve ailelerinin kendi toplumlarında aktif katılımcılar olmalarını desteklemektedir.
- Çocukların özel eşyaları için ayrılmış ayrı bir yerleri vardır. Aidiyet duygusu oluşturmak için çocukların eşyaları, aile fotoğrafları, evden getirilen eşyaları bu alanda sergilenabilir.
- Öğretmen, ebeveynlere ve çocuğun yakın çevresindeki kişilere, çocuğun öğrenme süreci hakkındaki düşüncelerini dinlemek üzere zaman ayırır. Aileleri karar verme sürecine dâhil eder.
- Eğitimsel desteğe ihtiyaç duyan çocuklar varsa, onların ailelerini mevcut hizmetler hakkında bilgilendirir, yönlendirme yapar.
- Öğretmen ve aile, çocuktan bekledikleri istedik davranışlar konusunda uzlaşma sağlar.
- Öğretmen, gerçekçi beklentiler belirler, aile ile iletişimde tutarlı ve güvenilirdir. Aile ile uyum ve iş birliği içinde çalışır (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Te Whàriki Programı'nda Değerlendirme

Te Whàriki programı, çocukların öğrenme ve gelişimini önceden kriterlere göre değerlendirmez. Öğretmenleri, çocukların neyi başarmaya çalıştığını ve neyi başarmasının mümkün olduğunu anlamaya teşvik eder. Daha sonra, değerlendirme tamamen çocukları desteklemek ve potansiyellerine ulaşmaları için onları motive etmekle ilgilidir. Yeni Zelanda'daki tüm lisanslı okul öncesi eğitimi kurumlarına ve ilkokullara dağıtılan kitapçıklar, “öğretmenleri, öğretim kalitesini artırmaya devam etmelerine yardımcı olacak en iyi uygulama kaynağı” olarak tanımlanmaktadır. Kitapçıklar; Te Whàriki'nin ilkeleriyle tutarlı bir şekilde değerlendirme yapmalarını göstermek ve bu konuda yardımcı olmak, bununla birlikte çocukların genel vizyonunu desteklemek için biçimlendirici değerlendirmeyi nasıl kullanacakları konusunda öğretmenlere rehberlik etmek üzere tasarlanmıştır (New Zealand Ministry of Education, 2017).

Te Whàriki'nin değerlendirme sisteminin temelinde, çocuğun kendi kendini değerlendirebileceği vurgulanmaktadır. Değerlendirme yöntemleri bütüncü, hareketli ve çevreyi dikkate alan tarzdadır. Çocukların deneyimlerinin değerlendirilmesi projesi kapsamında "Öğrenme Hikâyeleri" geliştirilmiştir. Öğrenme hikâyelerinde çocuğun öğrenmesine ilişkin gözlem kayıtları kaydedilmektedir. "Eğitim Hikâyeleri" ise öğrenme hikâyelerinden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Eğitim hikâyelerinde yetişkinlerin öğrenmelerine ilişkin gözlem kayıtları tutulmaktadır. Margaret Carr, öğrenciyi sürecin kalbine yerleştirerek ilerlemeyi değerlendirmenin en iyi yolunun "hikâyeleri öğrenmek" olduğu fikrini ortaya çıkarmıştır. Bir çocuğun gelişimini daha bütüncül bir programla değerlendirmek zor olabilir ve "öğrenme öyküleri" fikri, belirli becerileri değerlendirmekten kaçınmak ve önceden belirlenmiş bir listeyi kontrol etmek anlamına gelmektedir.

Yeni Zelanda, Te Whàriki Programı'nda etkili değerlendirme aracı olarak Kei Tua o te Pae Öğrenme Değerlendirmesi 'ni uygulamaktadır. Ulusal hükümet bu değerlendirme uygulaması hakkında erken çocukluk eğitimi personeline eğitim vermektedir. Program, erken çocukluk gelişimini destekleyen faaliyetler ve ilişkiler açısından değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme iki yönlü bir süreç olmalıdır. Çocuklar ve ebeveynler, programa ve programı değerlendirme sürecine neyin dâhil edilmesi gerektiğine karar verirken yardımcı olabilirler (Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012).

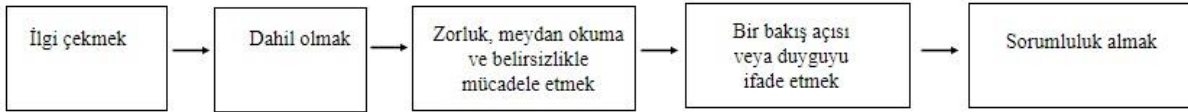
Nasıl ki çocukların öğrenmesini planlarken belirli öğrenme çıktılarını kapsamaya gerek duyulmuyorsa, çocukların öğrenmelerini değerlendirirken de belirli öğrenme çıktılarına odaklanma zorunluluğu yoktur. Yeni Zelanda'da Te Whàriki Programı ile uyumlu olan, çocukları değerlendirmenin bir yolu olarak *Öğrenme Öyküleri* (Carr 1998, 2001) adıyla bilinen yeni bir değerlendirme şekli geliştirilmiştir. Öğrenme Öyküleri, belirli bilgi ve beceri çıktılarından ziyade öğrenme süreçlerine vurgu yapmaktadır. Öğretmenlerin belirli deneyimler sırasında gerçekleşen öğrenmeyi göstermek için öykü yazmaları gerekmektedir. Öğrenme Öyküleri, çocukların neler yapabileceklerine veya yapamayacaklarına odaklanmak yerine çocukların öğrenme eğilimlerini ortaya çıkarmalıdır. Öğrenme Öyküleri Yaklaşımı'nın, Yeni Zelanda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından erken çocukluk eğitiminde değerlendirme aracı olarak kullanılması onaylanmıştır (New Zealand Ministry of Education 2004, 2007, 2009). Uygulayıcılar, çocukların öğrenme deneyimlerini, çocuğun genel gelişiminin ve gerçekleştirdikleri aktivitelerin ve ilişkilerinin bir resmini oluşturan bir hikâye olarak belgelemekte ve fotoğraflamaktadır. Bunlar daha sonra çocuklar ve ailelerle paylaşılmaktadır. Öğrenme Öyküleri Yaklaşımı büyük ölçüde kabul gören bir değerlendirme yaklaşımı olmuştur (Bayes, 2006; Drummond, 2003).

Carr (1998), Te Whàriki Programı'nın beş iplikçliğini Öğrenme Öyküleri kullanarak değerlendirmenin temel düşünce olması gerektiğini öne sürmüştür. Her iplikçik, bir Te Whàriki ipi ile bağlantılıdır ve belirli bir davranışa odaklanarak değerlendirilir. Carr (2001), hem becerileri kazanma sürecini hem de bu becerileri gerektiği yerde kullanma becerisini yansıtan bir değerlendirme yaklaşımının geliştirilmesini sağlamıştır. Öğrenme hikâyesi adı verilen değerlendirme yaklaşımının içeriğinde; cesaret ve merak, güven ve oyunculuk, sebat (sabır), güven ve sorumluluk eğilimlerini ve bunların Te Whàriki'nin kollarıyla ilişkilerini anlattığı eylemler ve davranışlar yer almaktadır (Şekil 5). Bu davranışlar ise; ilgi duymak, dâhil olmak, zorluk veya belirsizlikle ısrar etmek, bir fikir veya duyguyu ifade etmek ve sorumluluk almak şeklinde ifade edilmektedir (Şekil 6).

Te Whariki İpleri	Öğrenme Eğilimleri	Eylemler ve Davranışlar
Aidiyet Mana Whenua	Cesaret ve Merak İlgi çekici bir şey bulmak	İlgi çekmek
İyi oluş Mana Atua	Güven (ve Oyunculuk)	Dahil olmak
Keşif Mana Aoturoa	Azim/Direnç Zorluk veya belirsizlikle mücadele etmek ve direnmek	Zorluk, meydan okuma ve belirsizlikle mücadele etmek
İletişim Mana Reo	Güven Bir fikri, duyguyu veya bakış açısını ifade etmek	Bir bakış açısı veya duyguyu ifade etmek
Katkı Mana Tangata	Sorumluluk Adalet, dürüstlük ve başka bir bakış açısına sahip olma eğilimi	Sorumluluk almak

Şekil 5. Te Whàriki Programı'nın İç Dinamiği (OECD, 2004).

Şekil 6. Te Whàriki Programı'nda Öğrenme Kollarıyla İlişkili Eylemler ve Davranışlar (OECD, 2004).

Erken çocukluk döneminde değerlendirme aşağıdaki maddeleri uygulayabilmek için gereklidir:

- Çocukların öğrendiği bütünsel yolu yansıtmak,
- Çocuğun yetişkinlerle ve öğrenme ortamı arasındaki karşılıklı ilişkilerini yansıtmak,
- Aileleri sürece dâhil etmek,
- Çocukların yetenekli bir birey ve yetkin öğrenciler olarak kendileriyle ilgili algılarını geliştirmektir (Peters, 2005).

Te Whàriki Programı ile İlgili Yapılan Bazı Araştırmalar

Akyol (2019), Te Whàriki Programı'nın genel çerçevesini, içeriğini, uygulama sürecini ve değerlendirme boyutunu ele almıştır. Ancak Akyol (2019), programın içerik ve uygulama sürecini genel hatlarıyla açıklamış olmasına karşın, programın uygulanması sürecinde yetişkinlerin üstlendiği rollerin tam olarak nasıl olması gerektiğine yönelik ayrıntılı bilgiler vermemektedir. Yıldız ve Durmuşoğlu (2020), Te Whariki Programı'nı sadece aile katılım boyutuyla incelemiş; bu programı İlk Yıllar Programı (PYP), Montessori ve Reggio Emilia Yaklaşımı ve Yaratıcı Programı ile karşılaştırmışlardır. Te Whàriki Programı'nın yapısı ve içeriği ile ilgili öne sürülen soruları ele alarak bu programın etkililiğini araştıran Blaiklock (2010), araştırma bulgularının Te Whàriki Programı'nın etkililiğini desteklemekte yetersiz olduğunu vurgulamakta ve farklı etkinlik türlerinin uygulanması sürecinde

etkili öğrenme deneyimleri sunabilmek açısından öğretmenlere oldukça az bir rehberlik hizmeti sunulduğunu ifade etmiştir. Temel ve Kanat (2019), Te Whàriki program çerçevesini geniş bir yelpazede ele almakla birlikte, programda önemli bir yere sahip olan öğrenme kollarının özelliklerine ve ilgili örneklerine yer vermişlerdir. Temel ve Kanat (2019) tarafından ele alınan bu çalışmanın, Te Whàriki Programı'nın uygulama süreci hakkında daha detaylı bilgiler vererek öğrenme deneyimlerini zenginleştirecek çeşitli etkinlik örnekleri sunduğu görülmektedir.

Mevcut araştırma, Te Whàriki Programı'nın tarihçesini, felsefesini, eğitim programını ve uygulama sürecini genel hatlarıyla ortaya koymakla birlikte, öğretim sürecinde aktif ve belirleyici rol üstlenen kaiakoların/öğretmenlerin üstlenmesi gereken rollere ayrıntılı olarak vurgu yapmakta; programın güçlü ve zayıf yönlerini ifade ederek etkililiğini arttırabilmek için ne tür katkıların yapılabileceğine açıklık getirmektedir. Çalışmada Te Whàriki Programı ile detaylı araştırmalar yapılarak ilgili alan yazındaki eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır.

Te Whàriki Programının Zayıf ve Güçlü Yönleri

Te Whàriki Programı hem hedefler hem de pedagojik yaklaşım açısından, Yeni Zelanda erken çocukluk örgütleri ve devleti tarafından geniş bir onay almasına rağmen, programın uygulanmasında bazı güçlükler bulunmaktadır. Bu güçlükler, Te Whàriki yazarları Carr ve May (2000) ve May (2001) tarafından şu şekilde tartışılmıştır:

- ✓ İlk güçlük, erken çocukluk için ayrılan kaynaklarla ilgilidir. Genel olarak, herhangi bir programın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi finansman, düzenlemeler, hesap verebilirlik ve yeterli eğitim gibi belirli yapısal özelliklere bağlıdır. Örneğin, uygun şekilde eğitilmiş personel olmadan, özellikle Te Whàriki kadar orijinal ve yeni olan bir program düzgün bir şekilde uygulanamayacaktır. Yazarlara göre, Yeni Zelanda'daki erken çocukluk sektöründe finansman, düzenleme ve hesap verebilirlik önlemleri zayıftır, bu da yeterli eğitim ve hizmet vermek için yüksek eğitimli personelin işe alınmasını engellemektedir.
- ✓ İkinci güçlük ise değerlendirmedir. Bilgiye dayalı alanlardan ve seçilen becerilerin kazanılmasından ziyade bütünsel hedeflere verdiği önem nedeniyle, Te Whàriki'nin değerlendirilmesi zordur (Carr, 2001) ve ilkökul müfredatı ve beklentilerle uyum yakalaması zordur. Aynı şekilde, özellikle ilköğretim 5 yaşında başlayan sistemlerde, küçük çocuklar için sorunsuz bir geçiş sağlamak amacıyla, örneğin İskandinav ülkelerinde olduğu gibi, erken ilköğretimin içerik ve yöntemlerinde bazı reformlar gerekli olabilir. Bu reformlar sayesinde "acele ettirilen çocuklar (hurried child)" sendromunu ve öğretmenlerin üzerindeki çocukları dar terimlerle değerlendirme baskısını da hafifleteceği düşünülmektedir.

Programa yöneltilen birçok eleştiri vardır. Programın uygulamaya ilişkin açıklamalarının zayıf olduğu, ilkelerin ve öğrenme ipliklerinin/kollarının uygulamaya aktarılmasında karmaşıklık yaşandığı söylenmektedir. Ayrıca Öğrenme Öykülerinin değerlendirme aracı olarak kullanılmasına karşın bu öykülerin, çocuklar ile ilgili yeterli

bilgiler vermeyeceği düşüncesiyle eleştirilmektedir. Programın etkili olup olmadığına dair çalışmalar yetersizdir; Te Whàriki Programı farklı yaklaşımların kullanımını desteklemesine rağmen bu yaklaşımların uygulamada nasıl bütünleştirilerek kullanılacağına dair çok az bilgiye yer verilmektedir. Eleştirilen diğer özellik ailelerin değerlendirme sürecine katılımının yetersiz olmasıdır. (May, 2002; Alvestad, Duncan ve Berge, 2009; Blaiklock, 2010; Cooper, Hedges ve Dixon, 2014; Temel ve Kanat, 2018). Yeni Zelanda'da Te Whàriki personeli, ilk eğitimleri sırasında yönetim ve planlama konusunda eğitim almakta ve mesleki eğitim için birçok fırsata sahip olmaktadır. Ancak EÇE profesyonelleri için oyun odası / sınıf liderliği ve yönetim konusunda çok fazla rehberlik ve destek yoktur. Te Whàriki program çerçevesi, EÇE merkezlerinde ve oyun odalarında / sınıflarda liderlik ve yönetime çok az önem vermektedir. Yeni Zelanda program çerçevelerinde bu konulara daha derinlemesine yer verilmesi gerekmektedir (Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012).

Te Whàriki Programı, eğitim kademeleri arasındaki geçişi de önemseyen bir programdır. Programda, ilköğretim programı ve her bir gelişim alanı için öğrenme alanlarıyla açık bağlantılar vardır. Bu bağlantılar; çocukların ilkokulda ne yapmaları beklendiğini, bunun EÇE' deki deneyimlerle nasıl ilişkili olduğunu ve personelin bu geçişi kolaylaştırmak için hangi faaliyetleri uygulayabileceğini açıkça göstermektedir. Bu sistem, bir erken eğitim hizmetinden diğerine geçişi kolaylaştırmaktadır. Ancak EÇE' den ilköğretime sorunsuz geçişin sağlanmasının Yeni Zelanda, Norveç ve İsveç gibi entegre sistemlerde bir zorluk oluşturduğu da bir gerçektir. Çocukların deneyimledikleri öğretim yaklaşımları ve uygulamaları, EÇE ortamları ve zorunlu eğitim ile bağlantılı değildir (Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012). Te Whàriki Program'ında yer alan ilkeler, çocukların yüksek düzeyde yarar sağlaması fikri etrafında toplansa da Te Whàriki'nin tüm Yeni Zelandalı çocukların öğrenme ihtiyaçlarını karşılamada etkili olup olmadığına dair akademik tartışmalar ve eleştiriler yoluyla gündeme getirilen sorular vardır (Blaiklock, 2010, 2012; Cullen, 2008).

Te Whàriki Programı, erken çocukluk eğitiminin amaçları ve yönelimi ile ilgili ilerici ve kapsamlı bir belge niteliği taşımasıyla da ön plana çıkmaktadır. Genel olarak bu program, çocuk gelişimi ve bakımının kritik dönemlerini ele alan ortak bir belgedir. Bu belge, personelden ve çocuk gelişiminden beklenenleri iyi örneklerle açıkça ortaya koymaktadır. Program erken çocukluk eğitimi için tek bir ulusal çerçeve kullanarak çocuğun sürekli gelişimini desteklemekte, topluluğu programın merkezine yerleştirmekte, refah ve öğrenmeye güçlü bir şekilde odaklanmaktadır. Aynı zamanda, çocukların yaşına uygun içerik sağlamakta; kültürel değerlere, çeşitliliğe hoşgörü ve saygı göstermenin önemini vurgulamaktadır. Ancak programın uygulanması sırasında karşılaşılan güçlüklerin, çoğunlukla programın uygulanması ve ebeveyn/toplum katılımı üzerine olduğu belirtilmektedir. Yeni Zelanda, çocuğun bütünsel gelişimini sağlamak amacıyla erken çocukluk eğitimi ve bakımını tek bir bakanlık altında birleştiren ülkelerden biridir. Bu ülkeler zorunlu eğitimin doğmasını kapsayan bir program çerçevesi oluşturmuştur (Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012).

Te Whàriki programı esnek, sarmal özellikleri, kültürel çeşitliliği göz önüne alarak yapılandırılmış iki dilde yazılmış ilk program olması, aile, okul ve toplumu bütünleştirici özellikleri barındırması, öğrenme öyküleri gibi farklı değerlendirme tekniklerini kullanması, eğitim sürecinin karar alma mekanizmasına aileyi aktif olarak dahil etmesi, tüm çocuk ve aileleri içine alan, kapsayıcı bir program olması, eğitim vizyonunda yaşa uygunluğa önem

vermesi ve oyun zamanını açık uçlu deneyimlerle, çocukların öğrenme ve gelişimini bütünleştirmenin bir yolu olarak ayrı bir program ögesi olarak nitelendirmesi açısından farklı erken çocukluk programlarının geliştirilmesinde ilham oluşturabilecek yönleri olan bir programdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Te Whàriki Programı, Yeni Zelanda Hükümeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan, erken çocukluk programı üzerine bir politika beyanıdır. Sosyo-kültürel bağlamda erken çocukluk eğitimi desteklemek için oluşturulan bir çerçeve program (Te One, 2003; New Zealand Government, 2021) olmakla birlikte, “Maori kültürünü ve pedagojisini yansıtan” çift kültürlülüğe dayalı ilk ulusal program olmasıyla dikkat çekmektedir (Early Childhood Project, 1996/2000). “Toplum” ve “çift kültürlülük” kavramları, Te Whàriki’nin benimsediği eğitim ideolojisinin temellerini oluşturmaktadır. Te Whàriki programı; çok kültürlülüğe, topluma, sosyal ve kültürel anlamda birleşmeye bağlı olarak bütünleştirilmiş bir programdır (Taguma, Litjens ve Makowiecki, 2012). Bu bağlamda ülkemiz de de birçok farklı kültürü barındıran etnik ve kültürel bir çeşitliliğe sahiptir. Özellikle Suriye’deki iç savaştan kaçıp ülkemize sığınan 3 milyon 670 bin 342 insan ile birlikte çok kültürlülük daha da ön plana çıkmaktadır. Bu mültecilerin 1 milyon 739 bin 587 ’sini 0-18 yaş çocukları oluşturmaktadır (Mülteciler, 2021). Millî Eğitim Bakanlığı Türk eğitim sistemine bu çocukların entegre edilebilmesi için 2016 tarihi itibari ile PIKTES projesini hayata geçirmiştir. Ülkelerde yer alan farklı sosyal ve kültürel bağlamları, toplulukları tanımak ve onlara uygun erken çocukluk eğitim programları geliştirip uygulamak, çocuğun, ailesinin ve toplumun yüksek yararı için oldukça önemlidir. Bu programlar sayesinde çocuğa zengin öğrenme deneyimleri sunularak çocuğun, içinde bulunduğu çevre, toplum ve kültürle etkileşimli bir şekilde tüm gelişim alanlarının bütüncül olarak desteklenip gelişmesi, dengeli ve uyumlu bir kişilikte, bağımsız, problem çözebilen, yaratıcı düşünen, üretken bireyler olarak yetişmesi sağlanabilmektedir. Te Whàriki Programı da toplumun içinde bulunan kültürel unsurları göz ardı etmeden çocuğu ve aileyi eğitim öğretim sürecine dâhil etmektedir. Bu bağlamda eğitim politikalarına yön vermesi ve MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim n revize edilmesi durumunda bir yol gösterici olması bakımından Te Whàriki Programı’nın çok yönlü tanıtımının yapılmasının yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Te Whàriki, Yeni Zelanda ile ortak ve uzun dönemli tarihi bağlar paylaşan ve Yeni Zelanda’nın yerlileri olarak bilinen Maori halkının çocukların eğitimine yönelik benimsedikleri ideolojileriyle şekillenmiş, iki farklı kültürü bütünleştirerek eğitimde çok kültürlülüğün benimsenmesine yaptığı vurguyla, diğer erken çocukluk eğitimi programlarından ayrılan en belirgin özelliğini ortaya koymuştur. Eğitim, yaşam boyu öğrenmenin kritik köşe taşıdır ve küçük çocukların yaşamlarına dair nitelikli deneyimler elde etmelerine kapı aralamaktadır. Sosyal koşulların ve fırsat eşitliğinin çocukların öğrenimi ve gelişimi üzerindeki etkilerini inceleyerek, yaşam boyu öğrenmenin çocuğun içinde yaşadığı toplumdan ve toplumun benimsediği kültürel değerlerden bağımsız olamayacağına vurgu yapan Te Whàriki, “ideal çocuk” vizyonu ile hareket etmiş; EÇE hizmeti veren her kurumun, çocukların inançlarına ve değerlerine uygun olarak kendi benzersiz programını oluşturabileceğini ifade etmiştir.

Bu programda kaiakoların (öğretmenlerin) süreç içerisinde üzerine düşen rolleri gerektiği şekilde yerine getirmesinin çok önemli olduğu dikkat çekmektedir. Kaiakolar hem EÇE hizmeti veren kurum üyelerinin hem de aile ve toplum üyelerinin arasındaki etkileşimin mimarıdır. Bu noktada, aile katılımını teşvik etmesi ve karar verme mekanizmasının aktif üyeleri olan aileleri işin içine katabilmesi için yeterli mesleki donanıma sahip olması gerekmektedir. Te Whàriki her çocuğun kendi gelişimine ve bireysel farklılıklarına göre öğrendiğini vurgular. Bu anlamda kaiakoların çocuğu iyi tanimasının ve çocuğun ihtiyaçlarına cevap verebilecek mesleki yetkinliğe sahip olmasının ne kadar önemli olduğunu görmek mümkündür. Çünkü her çocuğun güçlü yanlarına, ilgi alanlarına, yeteneklerine ve gereksinimlerine uygun bir şekilde cevap verebilmek, kaiakoların her çocuğun biricik olduğunun bilincinde olmalarını gerektirir. Bunlara ek olarak, Te Whàriki Programı'nda eğitim programının ve eğitim ortamının nasıl olması gerektiğine yönelik bilgiler verildiği, ancak bu süreçte yapılacak olan uygulamaların ne kadar vakit alacağına ya da kaiakoların bu süreci yönetirken tam olarak nasıl davranması gerektiğine yönelik net bir bilgi verilmediği dikkat çekmektedir. Bu nedenle, programın uygulama süreci hakkında, kaiakolara ve diğer kurum personellerine ayrıntılı ve nitelikli bir rehberlik hizmetinin sunulmasının, Te Whàriki Programı'nın daha nitelikli ve kapsamlı bir şekilde kullanılmasını kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Eğitim felsefesi, eğitim programı ve eğitim ortamı açısından bakıldığında, Te Whàriki'nin Montessori ve Waldorf Yaklaşımı ile ortak yönlerinin sayıca fazla olduğu göze çarpmaktadır. Ülkemizde Montessori ve Waldorf Yaklaşımı hakkında Te Whàriki Programı'na nazaran daha fazla bilgiye ulaşıldığı görülür. Bu anlamda eğitim yaklaşımlarının özgün nitelikleri olsa da en nihayetinde birçoğunun ortak bir paydada buluşabilmelerinin kaçınılmaz oluşuna tanık olmaktayız. Buradan hareketle, öğretmenlik alan bilgisi içerisinde tartışmasız önemli bir yere sahip olan eğitim yaklaşımlarının tüm öğretmenlerce yeterli ve nitelikli şekilde öğretilbildiği derslerin, uygulama eğitimlerinin, seminerlerin ve konferansların verilebilmesi gerekmektedir.

Etik Metni

"Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir."

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar bu makaleye eşit katkı sağlamıştır. Katkı oranları %33'tür.

KAYNAKÇA

Akyol, T. (2019). Te Whàriki: kültürel bir erken çocukluk programı üzerine bir inceleme. (M. B. Minaz Ed.), Eğitim Bilimleri Alanında Yeni Ufuklar içinde (s. 375- 387). Gece Akademi.

Alvestad, M., Duncan, J., & Berge, A. (2009). New Zealand ECE teachers talk about Te Whàriki. *New Zealand Journal of Teachers' Work*, 6(1), https://www.researchgate.net/profile/Anita-Berge/publication/228501947_New_Zealand_ECE_teachers_talk_about_Te_Whariki/links/5730f5a608ae6cca19a1f8b8/New-Zealand-ECE-teachers-talk-about-Te-Whariki.pdf

- Auld, S. (2002). Five key principles of heuristic play. *The First Years: Nga Tau Tuatahi, New Zealand Journal of Infant and Toddler Education*, 4(2), 36-37, <https://www.dufferincounty.ca/sites/default/files/rtb/FivePrinciplesHeuristicPlay.pdf>
- Bayes, C. (2006). Provocations of Te Whariki and Reggio Emilia. A. Fleet, C. Patterson & J. Robertson. (Eds.), *Insights: Behind early childhood pedagogical documentation*, (pp. 289-299). Pademelon Press.
- Berk, L. E. (2013). Bebekler ve çocuklar. *Doğum öncesinden orta çocukluğa*. (Çeviri Ed. N. Erdoğan). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Blaiklock, K. (2010). The Whāriki, the New Zealand early childhood curriculum: Is it effective? *International Journal of Early Years Education*. 18. 201-212, <https://doi.org/10.1080/09669760.2010.521296>
- Blaiklock, K. (2012). *Te Whāriki: Rhetoric and reality*. Presentation for the New Zealand Early Childhood Research Conference Retrieved from <http://uni-tec.researchbank.ac.nz/handle/10652/1766>
- Buchanan, E. (2011). *Assessment in New Zealand early childhood education: A Foucauldian analysis (Unpublished master's thesis)*. Victoria University, <https://core.ac.uk/download/pdf/41337005.pdf>
- Buchanan, E. (2013). Understanding the Te Whāriki approach: Early years education in practice. *International Journal of Equity and Innovation in Early Childhood*, 11(1), 49-53, <https://doi.org/10.4324/9780203075340>
- Carr, M., & May, H. (1993). Choosing a model. Reflecting on the development process of Te Whāriki: National early childhood curriculum guidelines in New Zealand. *International Journal of Early Years Education*, 1(3), 7-22, <https://doi.org/10.1080/0966976930010302>
- Carr, M., & May, H. (2000). Te Whāriki: Curriculum voices. H. Penn (Ed.), *Early childhood services: Theory, policy and practice* (pp. 53-73). Open University Press.
- Carr, M., May, H., Podmore, V. N., Cubey, P., Hatherly, A., & Macartney, B. (2002). Learning and teaching stories: Action research on evaluation in early childhood in Aotearoa-New Zealand. *European Early Childhood Education Research Journal*, 10(2), 115-125, <https://doi.org/10.1080/13502930285208991>
- Cooper, D., & Tangaere, P.R. (1994) A Critical Analysis of the Development of Early Childhood Education in Aotearoa, in E. Coxon, K. Jenkins, J. Marshall & L. Massey (Eds) *The Politics of Learning and Teaching in Aotearoa-New Zealand*, pp. 82-110. Dunmore Press.
- Cooper, M., Hedges, H., & Dixon, H. (2014). Weaving RIE with Te Whāriki: Re-thinking family involvement in assessment of learning dispositions. *Early Child Development and Care*, 184(5), 733-748, <https://doi.org/10.1080/03004430.2013.818987>
- Cullen, J. (2008, November). Outcomes of early childhood education: Do we know, can we tell, and does it matter. In *Jean Herbison Lecture, presented at the NZARE Annual Conference, Palmerston North NZ, December*. https://nzare.org.nz/assets/Uploads/Award-Citations-/Herbison-Lecture-/joy_cullen_herbison2008.pdf
- Dodge, D. T. (2004). Early childhood curriculum models: Why? What? and How Programs use them. *Child Care Information Exchange*, 155, 71-75, <https://www.childcareexchange.com/library/5015571.pdf>
- Drewery, W., & Bird, L. (2004). *Human development in Aotearoa: A journey through life* (2nd ed.). McGraw Hill.
- Drummond, M. J. 2003. *Assessing children's learning*. 2nd ed. David Fulton.

- Duhn, I. (2006). The Making of Global Citizens: traces of cosmopolitanism in the New Zealand early childhood curriculum, Te Whāriki. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 3(7), 191-202, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/ciec.2006.7.3.191>
- Early Childhood Education Project. (1996/2000). *Future Directions: early childhood education in New Zealand*, rev. edn. New Zealand Educational Institute.
- Lange, D. (1988). Tomorrow's schools: The reform of education administration in New Zealand. <https://apo.org.au/node/219251>
- Macartney, B. (2011). Introducing Aotearoa-New Zealand's National early childhood curriculum Te Whāriki as an ethics-based approach to education. <https://core.ac.uk/download/pdf/35466226.pdf>
- May, H. (2001). *Politics in the Playground: the world of early childhood in postwar New Zealand*. Bridget Williams Books.
- May, H. (2002). Aotearoa–New Zealand: An overview of history, policy, and curriculum. *Magill Journal of Education*, 37, 19–36, <https://mje.mcgill.ca/article/view/8603>
- MOE. (1996). Te Whāriki He Whāriki Mātauranga Mō Ngā Mokopuna O Aotearoa Early Childhood Curriculum. <https://www.education.govt.nz/assets/Documents/Early-Childhood/Te-Whariki-1996.pdf>
- Moss, P. (1999) Renewed Hopes and Lost Opportunities: early childhood in the early years of the Labour government, *Cambridge Journal of Education*, 29(2), 229-239, <https://doi.org/10.1080/0305764990290206>
- Moss, P. & Dahlberg, G. (2005). *Ethics and Politics in Early Childhood Education*. Routledge Falmer.
- Multeciler. (2021). Türkiyedeki Suriyeli Sayısı. https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/?gclid=Cj0KCQjw78yFBhCZARIsAOxgSx2-ABHnKctD1XqtFQqTjOwSAjso-b7svy49t20HpW7GtTAXzljFArsaAmkBEALw_wcB
- New Zealand Ministry of Education. (2017). Te Whāriki He Whāriki Mātauranga Mō Ngā Mokopuna O Aotearoa Early Childhood Curriculum. [http://www.education.govt.nz/assets/Uploads/Te-Whariki - Early-Childhood-Curriculum-04-11-low-res.pdf](http://www.education.govt.nz/assets/Uploads/Te-Whariki-Early-Childhood-Curriculum-04-11-low-res.pdf)
- New Zealand Ministry of Education. (2017). Te Whāriki: Te Whāriki mātauranga mōngā mokopuna o Aotearoa: Early childhood curriculum. [https://education.govt.nz/assets/Documents/Early-Childhood/ELS-Te-Whariki -Early-Childhood-Curriculum-ENG-Web.pdf](https://education.govt.nz/assets/Documents/Early-Childhood/ELS-Te-Whariki-Early-Childhood-Curriculum-ENG-Web.pdf)
- New Zealand Government. (2019). Play ideas. <https://www.education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/learning-tools-and-resources/play-ideas/>
- New Zealand Government. (2021). Designing, implementing and evaluating curriculum in early learning services: what is important and what works. <https://www.ero.govt.nz/publications/early-learning-curriculum/designing-implementing-and-evaluating-curriculum-in-early-learning-services-what-is-important-and-what-works/#ft6>
- Nicholls, M. (2004). Cultural Perspectives from Aotearoa/New Zealand. *Journal of Intergenerational Relationships*, 1(4), 25-34, https://doi.org/10.1300/J194v01n04_03

- Samuelsson, I. P., Sheridan, S., & Williams, P. (2006). Five preschool curricula– comparative perspective. *International Journal of Early Childhood*, 1(38), 11-30. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/BF03165975.pdf>
- Taguma, M., Litjens, I., & Makowiecki, K. (2012). *Quality Matters in Early Childhood Education and Care: New Zealand*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/education/school/NEW%20ZEALAND%20policy%20profile%20-%20published%203-8-2012.pdf>
- OECD (2004). *Starting Strong. Curricula and Pedagogies in Early Childhood Education and Care. Five Curriculum Outlines. Directorate for education*. OECD. <https://www.oecd.org/education/school/31672150.pdf>
- Olfman, S. (2003). *All work and no play...: How Educational Reforms Are Harming Our Preschoolers*. Praeger Publishers.
- Peters, S. (2005). Making Links between Learning in Early Childhood Education and School Using the " Key Competencies" Framework. *Teachers and Curriculum*, 8, 9-15. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1121940.pdf>
- Te Kete Ipurangi. (2011). Teaching strategies and resources. <https://teWhariki.tki.org.nz/en/teaching-strategies-and-resources/>
- Te One, S. (2003) The Context for Te Whàriki : contemporary issues of influence, in J. Nuttall (Ed.) *Weaving Te Whàriki: Aotearoa New Zealand's early childhood curriculum document in theory and practice*, pp. 17-49. Wellington: New Zealand Council for Educational Research. https://www.nzcer.org.nz/system/files/press/abstracts/Weaving%20Te%20Whariki%20_ch1.pdf
- Temel, Z. F. ve Kanat, K. (2018). Te Whàriki programı. (Z.F. Temel Ed.), Okul Öncesi Eğitimde Alternatif Yaklaşımlar içinde (s. 172-198). Hedef Yayıncılık.
- Temel, Z. F. ve Kanat, K. (2019). Te Whàriki programı. (Z.F. Temel Ed.), Okul Öncesi Eğitimde Alternatif Yaklaşımlar içinde (s. 170-196). Hedef Yayıncılık.
- Yıldız, C., & Durmuşoğlu, M. C. (2018). The The family involvement in different early childhood curricula and approaches in the world. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 8(1), 23-38. <https://app.trdizin.gov.tr/dokuman/goruntule?ext=pdf&path=CrnWZGRsXTjRjLjWxD978OSUAL2jXitizhVYmCxNvH5AZN4n2FB9JnPgWU8QvfOOVLCPWXTLA8rYq-2k-CAQILuRPCOfmWLILmaS1Jt8GVWlitqxGkKcPABNEurjw E0Wb2eT0ViA4Yoo07Ihwx4gvVYBc-F9wNwmc6S6WJ26Jl7svMefnVU3r MKgSwJCUgHa9rNe6BS3-jVOVIO3sZnnd4AxN9q4gRXmMbs03QzU=&contentType=application/pdf>
- Vygotsky, L. (1978). *Mind and society*. Harvard University Press.